

**Faculty of Philosophy and History
Department of Applied and
Institutional Sociology
24 Tsar Assen Str, Plovdiv 4000,
Bulgaria
Tel: (+359) (32) 261 491
fax: (+359) (32) 261 433**

философско
исторически
факултет

**Философско-исторически факултет
Катедра „Приложна и
институционална социология“
ул. “Цар Асен” 24, Пловдив 4000
България
тел: (+359) (32) 261 491
факс: (+359) (32) 261 433**

СТ А Н О В И Щ Е

От: **проф. д-р Иван Христов Чальков, ПУ „Паисий Хилендарски“, социология**

Относно: **По конкурс за академичната длъжност „доцент“ от професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Социология – Социология на труда)**

Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Социология“ на СУ, в ДВ бр. 61/28.07.2017 г.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД 38 – 656/ 16.10.2017 на Ректора на СУ.

1. Кратка информация за кандидата в конкурса

Единствен участник в конкурса е главен асистент д-р Петя Иванова Славова. Тя е завършила бакалавърската програма по социология в СУ и магистърска програма по политически науки в Свободния университет на Брюксел. В същия университет през 2006 г. е защитила докторска дисертация на тема „Метаморфозите на архитектурната професия в България: регламентации, упражняване и професионална организация“, където след това работи като асоцииран изследовател до януари 2009 г. Същевременно от ноември 2007 г. след спечелен конкурс постъпва като главен асистент в катедра „Социология“ на СУ, където работи и до днес.

Кандидатът е талантлив и уважаван в българската социологическа научна общност млад социолог, чийто изследвания и публикации през последните 15 години у нас и в чужбина са получили високо признание. Получил е авторитетни национални научни награди по социология, бил е гост-лектор в университети в чужбина и водещ изследовател в няколко национални и международни научни проекта. Петя Славова е много добър преподавател с авторитет сред студентската социологическа общност.

2. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Кандидатът е има общо 37 научни публикации, като в конкурса участва с 21 от тях – една самостоятелна монография като „хабилитационен труд“, съставител и водещ автор една монография на български и една на английски език, самостоятелна книга на френски език (вероятно на основа на докторската дисертация) и съставител и съавтор на предговора към на сборник на английски език с материали от научна конференция (без самостоятелна публикация в него). Кандидатът е и водещ на тематичен брой (заедно с Тихомир Митев) на бр.3-4/2012 на сп. Социологически проблеми.

От представените статии и студии публикувани след 2007 г. седем са на английски и френски език и три на български език. Пет от тях са в реферирани и индексирани академични списания.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност

От представените документи може да се направи изводът че кандидатът гл. ас. д-р Петя Славова е основен преподавател в катедра „Социология“ на СУ с достатъчна академична натовареност и самостоятелни лекционни курсове. Тя владее съвременните методи на обучение и активно работи със студентите. Една от представените монографии свидетелства за нейните усилия по ангажиране на студентите с изследователска и публикационна дейност. Това са достатъчни основания да заключа, че д-р Славова отговаря на изискването за заемане на академичната длъжност „доцент“.

4. Оценка на научните постижения на кандидата

Д-р Петя Славова започва своята научна кариера в областта на социология на професиите, като в периода 2002-2016 г. осъществява няколко изследвания на български професионални общности – тези на архитектите, адвокатите и фермерите занимаващи се с органично земеделие. Към тази област може да се добави и изследването на професионалната реализация на студентите-социолози. От представените публикации на основата на тези изследвания личи трайният научен интерес на кандидата в тази област, постигнатото високо теоретично-методологическо ниво на работа, а също широкият спектър от изследвани проблеми в дълъг исторически период (от българското Възраждане, през десетилетията на капитализма в България в края 19 и първата половина на 20 век, периода на социализма и пост-социалистическия преход. Кандидатът има действителни научни приноси в тази област на социологията както на теоретично-методологическо равнище, а и в изявените конкретни емпилични находки и факти. Първите са добре са коректни и точно отразени в приложената авторска справка, докато вторите липсват. Авторът е посочил три групи въпроси на които неговите изследвания на професиите дават отговор, но самите отговори – а с това и приносите – ги няма. За да стигне до тях резензиращият трябва сам да прочете съответните публикации.

Макар и косвено свързано с изследването на общността на архитектите, искам специално да отбележа финният анализ на едно знаково архитектурно събитие в Централна Европа в пост-социалистическия период – „танцуващата къща“ в Прага, представено от д-р Славова като типично „глокално“ събитие и където глобалният „американски“ разказ е погълнал и скрил ключовата роля на локалните дейци е техните

стратегии, които оказва се играят ключова роля при неговото реализиране като „опитомяват“ и използват в свой интерес „глобалните“ дейци.

Акцентирам на тази публикация защото с нея кандидатът разкрива своя социологически усет към индивидуалното и особеното и умението чрез него да „види“ типичното и същественото в дадена конкретна форма на социален живот. Този усет и умения обаче са демонстрирани по изключително добър начин в без съмнение ядрото на настоящата кандидатура - излязлата наскоро монография, представяща резултатите от продължилото почти пет години изследване на дейността на Георги Найденов и създадената от него фирма (по-късно стопанско обединение) „Тексим“ - знакови за ранните икономически реформи в социалистическа България от 1960-те години на миналия век.

Изследването на „случай Тексим“ се основава на задълбочено проучване на теоретичните рефлексии върху икономиката на комунизма и пост-комунизма от местни и западни автори, и тяхното приложение при изследването на икономическите реформи. Опирайки се на социологическата традиция в изследването на уникалните и редки явления, въведени за първи път в нашата социология от проф. Георги Фотев преди повече от тридесет години и наскоро реактивирани в една статия на проф. Пепка Бояджиева, д-р Славова определя „историческия индивидуум“ Тексим като почти невъзможно и въпреки това случило се „изключение“, което позволява да се достигне до важни обобщения за самата същност на тоталитарния комунистически режим и странната смесица от привидно всемогъщество и пълен контрол – от една страна, и невъзможността те да бъдат реализирани бързо и изцяло поради серия от имаментни на този режим и неговата конституция ограничения. Това е струвало на кандидатът продължителна интензивна работа по проучване на архиви, мемоари и други източници, критичен анализ на вече осъществени изследвания по темата и др. В хода на тези усилия д-р Славова прави важни методически приноси, особено в областта на използването на архивите за целите на социологическия анализ и съчетаването им с анализа на данни и информация от други източници. Аргументираната и прецизно разработена от автора теоретична рамка успешно фокусира процеса на изследване и позволява на кандидата да добави нови и важни факти и прозрения за функционирането на комунистическата икономика в сложното преплитане на международни фактори и процеси и вътрешни напрежения и властови предизвикателства. Убеден съм, че книгата ще стане едно от петте или в поне десетте най-добри изследвания в българската социологическа общност за това десетилетие.

6. Основни критични бележки и препоръки

Освен направената по-горе критична бележка относно пропуските при открояването на научните приноси, където на места те са заместени с описание на дейности и изследователски проблеми, имам една по-съществена критична бележка която може да се разгледа и като покана за дискусия.

Приемам общата концептуална рамка като изследване на проблема за „ограничената диктатура“ и прилагането на един чувствителен към динамиката на процесите и конкретните дейци подход. Същевременно ми се струва недостатъчно обосноваван отказът от използването на понятието за „предприемачество“ при изследване на дейците от комунистическата икономика и заместването му с абстрактното и по-скоро политологическо понятие за „автономия“. Смятам, че се подценяват изследванията на

късния Шумпетер, на редица изследователи на предприемачеството в корпоративната икономика на капитализма, както и постиженията в изследването на специфичните форми на предприемачество в административните икономики на социализма и пост-комунистическия период. Разглеждането на случая „Тексим“ като делегиране на автономия при вземането на икономически решения и различните фази в нейното отнемане действително изявява интересни механизми във взаимодействието между получилите автономия стопански дейци, „режима“ и „институциите на държавата“, но в същото време лишава анализа от специфичният му икономически „аромат“, пречи да видим дълбочината и мащаба на залозите, около които се заплитат изследваните от автора процеси. Всъщност понятийният апарат на „автономията“ работи без проблем във *всяка* от областите на обществен живот при комунизма – при изследване на медиите (например работата на БТА), при изследване на научните организации и университетските институции, при изследване дейността на творческите общности и техните организации – кинодейци, писатели, архитекти... Но това означава, че понятийният апарат на автономията всъщност не ни казва какво е *специфично икономическото* в случаят Тексим и по какво неговият разгром се различава от разгрома на научната школа на Дончо Костов в генетиката например, или пък разгрома на дадено направление в социалистическата музика или кино през същите 1960-те години. С което читателят остава с усещането, че въпреки несъмнените постижения на автора „случаят Тексим“ е редуциран до един – макар изключително интересен и поучителен – от много епизоди от упражняването на тоталитарната власт в различните области на социалния живот.

7. Заключение

Тези критични бележки по никакъв начин не намаляват моята висока оценка за постиженията и научните приноси на гл. ас. д-р Петя Славова, както и нейните професионални качества като преподавател по социология. Категорично смятам, че тя отговаря на изискванията по ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент“ по конкурса за нуждите на катедра „Социология“ – СУ. Убедено предлагам на уважаемите членове на Научното жури да препоръчат на Факултетния съвет на ФФ към СУ „Св. Климент Охридски“ да й присъди академичната длъжност „доцент“.

12. 12. 2017 г.
София

Подпис:

проф. д-р Иван Чалъков